

ҚОНУНИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)
(Ахбори Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон, с. 2003, №4, мод.139)
(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)

Қонуни мазкур асосҳои умумии ҳуқуқӣ ва иқтисодии иҷораи молиявӣ (лизинг) - ро дар қаламрави Ҷумҳурии Тоҷикистон дар шароити иқтисоди бозорӣ муайян менамояд ва муносибатҳои ҳуқуқиеро, ки дар ҷараёни амали фаъолияти иҷораи молиявӣ ба вучуд меоянд, танзим мекунад.

БОБИ I. МУҚАРРАТОТИ УМУМӢ

Моддаи 1. Соҳаи татбиқи Қонуни мазкур

Соҳаи татбиқи Қонуни мазкур иҷораи молиявии молу мулк мебошад, ки ба ашёҳои ғайриистеъмолӣ мансуб буда, бо мақсади соҳибкорӣ барои соҳибӣ ва истифодабарии муваққатӣ ба шахсони воқеӣ ва ҳуқуқӣ дода мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Моддаи 2. Мафҳумҳои асосие, ки дар Қонуни мазкур истифода мешаванд

Дар Қонуни мазкур мафҳумҳои асосии зерин истифода шудаанд:

иҷораи молиявӣ (лизинг) - маҷмӯи муносибатҳои иқтисодӣ ва ҳуқуқие, ки вобаста ба иҷрои шартномаи иҷораи молиявӣ, аз ҷумла хариди предмети иҷораи молиявӣ, ба вучуд меоянд;

шартномаи иҷораи молиявӣ - шартномае мебошад, ки дар асоси он иҷорадех ўҳдадор мешавад, ки молу мулки нишондодаи иҷорагирро аз фурӯшандае, ки ҳамин иҷорагир муайян кардааст, ҳамчун моликият харидорӣ намуда, онро барои соҳибӣ ва истифодабарии муваққатии пулакӣ бо мақсадҳои соҳибкорӣ ба иҷорагир пешниҳод намояд (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*);

иҷораи молиявӣ (лизинг) бо минбаъд ба даст овардани ҳуқуқи моликият ба предмети иҷораи молиявӣ (лизинг) - намуди иҷораи молиявии (лизинги) дарозмуддат, ки баъди ба анҷом расидани ин мӯҳлат предмети иҷораи молиявӣ (лизинг) тибқи шартнома метавонад ба моликияти иҷорагир гузарад (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*);

иҷораи молиявии (лизинги) амалиётӣ - намуди иҷораи молиявӣ (лизинг), ки баъди ба анҷом расидани мӯҳлати он предмети иҷораи молиявӣ (лизинг) ба моликияти иҷорагир намегузарад ва ба иҷорадех баргардонида мешавад (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*);

иҷораи молиявии (лизинги) баргардонидашаванда - намуди иҷораи молиявӣ (лизинг), ки тибқи он иҷорагир молу мулки худро ба иҷорадех бо шарт мефурӯшад, ки минбаъд иҷорадех ин молу мулкро ба иҷорагир ба иҷора месупорад (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*);

фаъолияти иҷораи молиявӣ - намуди фаъолияти инвеститсионӣ оид ба харидани молу мулк ва ба иҷораи молиявӣ додани он;

хизматрасонии (корҳои) иловагӣ - ҳама гуна хизматҳое (корҳое), ки иҷорадеҳ ё фурӯшанда ҳам то оғози истифода ва ҳам дар чараёни истифодабарии предмети иҷораи молиявӣ ба иҷорагир расонидааст ва бевосита бо татбиқи шартномаи иҷораи молиявӣ вобаста мебошанд.

Моддаи 3. Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)

Қонунгузории Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг) ба Конститутсияи (Сарқонуни) Ҷумҳурии Тоҷикистон асос ёфта, аз Қонуни мазкур, дигар қонунҳо, санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ, ки Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф намудааст, иборат мебошад.

Моддаи 4. Предмети иҷораи молиявӣ

Предмет - мавзӯи иҷораи молиявӣ метавонад ҳама гуна ашёву анҷоми ғайриистеъмолӣ, аз ҷумла корхонаҳо ва дигар маҷмӯи молу мулкӣ, бино, иншоот, таҷҳизот, воситаҳои нақлиёт ва дигар амволи манқул ва ғайриманқуле бошанд, ки барои фаъолияти соҳибкорӣ истифода бурда мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Предмети иҷораи молиявӣ наметавонад қитъаҳои замин ва дигар объектҳои табиӣ ва инчунин молу мулке бошад, ки гардиши озоди он маҳдуд карда шудааст ё барои он тартиби махсуси муомилот муқаррар гардидааст (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Моддаи 5. Субъектҳои иҷораи молиявӣ

Субъектҳои иҷораи молиявӣ инҳо мебошанд:

Иҷорадеҳ, - шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки аз ҳисоби маблағҳои ҷалбгардида ё худ дар чараёни татбиқи шартномаи иҷораи молиявӣ молу мулкero ба моликият меҳарад ва онро ба сифати предмети иҷораи молиявӣ ба иҷорагир ба ивази маблағи муайян ба мӯҳлат ва бо шартҳои муайян барои соҳибӣ ва истифодаи муваққатӣ бо гузаштан ё нагузаштани ҳуқуқи моликият ба предмети иҷораи молиявӣ ба иҷорагир медиҳад (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*);

иҷорагир - шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки мутобиқи шартномаи иҷораи молиявӣ вазифадор аст, предмети иҷораи молиявиро ба ивази маблағи муайян ба мӯҳлат ва бо шартҳои муайян барои соҳибӣ ва истифодаи муваққатӣ қабул намояд;

фурӯшанда - шахси воқеӣ ё ҳуқуқӣ, ки мутобиқи шартнома молу мулкero, ки предмети иҷораи молиявӣ ҳисоб мешавад, ба иҷорадеҳ дар мӯҳлати шартгардида мефурӯшад. Фурӯшанда ҳамзамон метавонад дар доираи як муносибати ҳуқуқии иҷораи молиявӣ ба сифати иҷорагир баромад намояд (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Субъекти иҷораи молиявӣ метавонанд резидентҳо ва ғайрирезидентҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бошанд.

Моддаи 5(1). Намудҳои иҷораи молиявӣ (лизинг)

(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)

Намудҳои иҷораи молиявӣ (лизинг):

- иҷораи молиявӣ (лизинг) бо минбаъд ба даст овардани ҳуқуқи моликият ба предмети иҷораи молиявӣ (лизинг);
- иҷораи молиявии (лизинги) амалиётӣ;
- иҷораи молиявии (лизинги) баргардонидашаванда *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*.

Моддаи 6. Зеричораи молиявӣ

Зеричораи молиявӣ - шакли зеркирояи предмети иҷораи молиявӣ мебошад, ки ҳангоми он иҷорагир тибқи шартномаи иҷораи молиявӣ молу мулкero, ки пештар аз иҷорадеҳ тибқи шартномаи иҷораи молиявӣ гирифтааст ва он предмети иҷораи молиявӣ буда, барои соҳибӣ ва истифодаи муваққати пулакӣ ва ба мӯҳлати мутобиқ ба шартҳои шартномаи зеричораи молиявӣ ба шахсони сеюм (ба иҷорагирон тибқи шартномаи зеричораи молиявӣ) медиҳад *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*.

Ҳангоми ба зеричораи молиявӣ додани молу мулк ҳуқуқи талаб ба фурушанда тибқи шартномаи зеричораи молиявӣ ба иҷорагир мегузарад.

Додани предмети иҷораи молиявӣ ба зеричораи молиявӣ бо ризоияти хаттии иҷорадеҳ анҷом дода мешавад.

Мӯҳлати зеричораи молиявӣ набояд аз мӯҳлати иҷораи молиявӣ, ки шартномаи иҷораи молиявӣ муқаррар намудааст, зиёд бошад.

БОБИ II. АСОСҲОИ ҲУҚУҚИИ МУНОСИБАТҲОИ ИҶОРАИ МОЛИЯВӢ (ЛИЗИНГ)

Моддаи 7. Шакл ва мазмуни шартномаи иҷораи молиявӣ (лизинг)

Шартномаи иҷораи молиявӣ сарфи назар аз мӯҳлаташ дар шакли хаттӣ баста мешавад.

Барои иҷрои ўҳдадорихои худ аз рӯи шартномаи иҷораи молиявӣ субъектҳои иҷораи молиявӣ шартномаҳои ҳатмӣ ва иловагӣ мебанданд.

Ба шартномаҳои ҳатмӣ шартномае мансуб мебошад, ки мутобиқи он молу мулк аз фурушанда ба иҷорадеҳ, дода мешавад. Ба шартномаҳои иловагӣ шартномаи ҷалб намудани маблағҳои пулӣ, шартномаи гарав, шартномаи кафолат, шартномаи замонат ва ғайраҳо мансуб мебошанд *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*.

Шартномаи иҷораи молиявӣ (лизинг) бояд:

- предмети шартнома;
- тартиби тахвил ва қабули молу мулк *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*;
- ҳуқуқ ва ўҳдадорихои тарафҳо;

- истифодаи молу мулк, нигоҳубину таъмир ва таҷдиди он (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*);

- мӯҳлати иҷораи молиявӣ;
- пардохтҳои иҷораи молиявӣ ва муҷозотҳои ҷаримавӣ;
- масъулияти тарафҳо;
- тартиби ҳаллу фасли баҳсҳо;
- шартҳои пеш аз мӯҳлат бекор кардани шартнома;
- амали тарафҳо оид ба анҷомрасонии аҳдҳо;
- форс - мажор;
- суроғаҳои ҳуқуқи ва реквизиҳои бонкӣ;
- ва шартҳои дигарро муайян намояд.

Шартномаи иҷораи молиявӣ шартҳои расонидани хизматрасонии иловагӣ ва гузаронидани корҳои иловагиро метавонад дар бар гирад.

Номгӯи, ҳаҷм ва арзиши хизматрасонии (корҳои) иловагӣ бо созишномаи тарафҳо муайян карда мешавад.

Бо созишномаи тарафҳо дар шартномаи иҷораи молиявӣ мумкин аст шартҳои дигари иҷораи молиявӣ муайян карда шаванд.

Шартномаи иҷораи молиявӣ метавонад пешбинӣ намояд, ки интихоби фурӯшанда ва молу мулки харидоришаванда аз ҷониби иҷорадеҳ анҷом дода шавад. Дар ин ҳолат иҷорадеҳ барои интихоби фурӯшанда ва предмети иҷораи молиявӣ масъулиятро ба зимма мегирад.

Шартномаи иҷораи молиявӣ метавонад ҳуқуқи иҷорагирро барои дароз намудани мӯҳлати иҷораи молиявӣ бо нигоҳ доштан ё тағйир додани шартҳои шартномаи иҷораи молиявӣ пешбинӣ намояд.

Моддаи 8. Ҳуқуқ ва ӯҳдадорихои иҷорадеҳ

Иҷорадеҳ ҳуқуқ, дорад:

а) пардохтҳои иҷораи молиявии мӯҳлаташон гузаштаре, ки бояд ба ӯ пардохт карда шаванд ва инчунин ҷуброни зарарро талаб намояд;

б) аз болои фаъолияти иҷорагир дар он қисмате, ки ба предмети иҷораи молиявӣ ва иҷрои ӯҳдадорихои иҷорагир мутобиқи шартномаи иҷораи молиявӣ мансуб аст, назорат барад;

в) дар ҳолати аз тарафи иҷорагир вайрон гардидани ӯҳдадорихо оиди баргарлонидани предмети иҷораи молиявӣ, ворид намудани пардохтҳоро барои мӯҳлати вайронкардашуда ва ҷуброни зарар талаб намояд;

г) аз иҷорагир иттилооти заруриро ба таври хаттӣ барои анҷом додани назорат аз болои вазъияти молиявии иҷорагир талаб намояд;

д) ба предмети иҷораи молиявӣ тамғае гузорад, ки вай аз моликияти иҷорадеҳ будани ин ашё ва он мутобиқи шартномаи иҷораи молиявӣ дар соҳибӣ ва истифодабарии иҷорагир қарор дошпан гувоҳӣ диҳад;

е) предмети иҷораи молиявиро аз иҷорагир дар ҳолатҳои пешбиниамудаи Қонуни мазкур талаб намояд;

Иҷорадеҳ ӯҳдадор аст:

а) предмети иҷораи молиявиро, ки бо иҷорагир мувофиқа шудааст, аз фурӯшанда барои моликияти худ харидори намояд ва онро бо шартҳои дар шартномаи иҷораи молиявӣ муайянгардида барои соҳибӣ ва истифодабари ба иҷорагир диҳад;

б) баъди харидори намудани предмети иҷораи молиявӣ фурӯшандаро ба таври хаттӣ дар бораи он, ки вай барои додан ба иҷораи молиявӣ ба шахси муайян (иҷорагир) таъин гардидааст, огоҳ намояд.

Иҷорадеҳ метавонад ҳуқуқи ӯҳдадорихои дигаре дошта бошад, ки қонунгузори Чумҳурии Тоҷикистон ё шартномаи иҷораи молиявӣ муқаррар намудааст.

Моддаи 9. Ҳуқуқ ва ӯҳдадорихои иҷорагир

Иҷорагир ҳуқуқ дорад:

а) предмети иҷораи молиявиро мутобиқи шартҳои шартномаи иҷораи молиявӣ соҳибӣ кунад ва истифода барад;

б) бевосита ба фурӯшандаи (тахвилгари) предмети иҷораи молиявӣ талаботро нисбати сифат ва пуррагӣ, мӯҳлати таҳвил ва талаботи дигареро, ки шартномаи хариду фурӯши байни фурӯшанда (тахвилгар) ва иҷорадеҳ муқаррар намудааст, пешниҳод намояд;

в) аз гирифтани предмети иҷораи молиявӣ даст кашад ё ивази предмети иҷораи молиявиро талаб намояд, шартномаи иҷораи молиявиро бекор кунад, агар предмети иҷораи молиявӣ таҳвил нашуда бошад, аз мӯҳлати дер таҳвил шуда бошад ё бо камбудихои ишлоқшавандае таҳвил шуда бошад, ки ба истифодабарии предмети иҷораи молиявӣ мутобиқи таъиноти дар шартномаи иҷораи молиявӣ пешбинишуда монсӣ гарданд, ба истиснои ҳолатҳое, ки интихоби таҳвилгар аз ҷониби иҷорагир анҷом дода шуда бошад;

г) баъди катъ гардидани шартномаи иҷораи молиявӣ ҷуброни арзиши беҳгардонидашудаи предмети иҷораи молиявиро, ки барои предмети иҷораи молиявӣ бидуни зарар ҷудонашаванда мебошад ва иҷорагир, бо ризоияти иҷорадеҳ, аз ҳисоби маблағҳои худ анҷом додааст, талаб намояд, агар дар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад;

д) камкунии маблағи пардохтҳои иҷораи молиявиро талаб намояд, агар бинобар ҳолатҳое ки ӯ барои онҳо ҷавобгар нест, шароитҳои истифодабарӣ, ки дар шартномаи иҷораи молиявӣ пешбинӣ шудаанд, ба таври назаррас бад шуда бошанд;

е) предмети иҷораи молиявиро, ки тибқи шартномаи иҷораи молиявӣ гирифтааст, бо ризоияти хаттии иҷорадеҳ барои зеричораи молиявӣ ба шахси сеюм диҳад ва дар назди ӯ мутобиқи шартномаи иҷораи молиявӣ масъул боқӣ монад.

Ичорагир ўхдадор аст:

а) дар сурати ба шартҳои шартномаи иҷораи молиявӣ ҷавобгӯӣ будани предмети иҷораи молиявӣ онро қабул намояд ва предмети иҷораи молиявиро аз рӯи табиноташ тибқи шартнома иҷораи молиявӣ истифода барад;

б) аз ҳисоби худ хизматрасонии техникӣ, таъмири асосӣ ва ҷории предмети иҷораи молиявиро (аз ҷумла пардохтҳои коммуналии заруриро вобаста ба предмети иҷораи молиявӣ) анҷом диҳад, агар дар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ нашуда бошад;

в) ба иҷорадеҳ иттилоотӣ барои анҷом додани назорати вазъи молиявии ӯ зарурбударо пешниҳод намояд;

г) барои иҷорадеҳ бемонеа дастрас буданро ба предмети иҷораи молиявӣ таъмин намояд, инчунин тибқи дархости хаттии иҷорадеҳ иттилоотро оид ба ҳолати техникӣ предмети иҷораи молиявӣ ба вай пешниҳод намояд, агар шартнома ва қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон тартиби дигарро пешбинӣ накарда бошанд;

д) ҳангоми қатъ гардидани шартномаи иҷораи молиявӣ ба иҷорадеҳ предмети иҷора молиявиро дар он ҳолате, ки гирифта буд, бо назардошти кӯҳнашавии мӯътадил ё дар ҳолате, ки дар шартномаи иҷораи молиявӣ қайду шарт гардидааст, баргардонад.

Ичорагир метавонад ҳуқуку вазифаҳои дигаре дошта бошад, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаи иҷораи молиявӣ муқаррар намудаанд.

Моддаи 10. Ҳуқуқ ва ўхдадорихои фурушанда

Ҳуқуқ ва ўхдадорихои фурушанда мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаи хариду фуруш ё таҳвил муайян карда мешаванд.

Ичорагир ҳуқуқ дорад талабхоеро, ки аз шартномаи хариду фуруши байни фурушанда ва иҷорадеҳ басташуда, аз ҷумла дар бобати сифат ва мукаммалии молу мулк, муҳлатҳои таҳвили он ва дар дигар ҳолатҳои ба таври лозима иҷро нагардидани шартнома бармеоянд, бевосита ба фурушандаи предмети шартномаи иҷораи молиявӣ пешниҳод намояд. Дар ин ҳолат ичорагир ҳуқуқ ва ўхдадорихои барои харидор пешбинигардида бидуни ризоияти иҷорадеҳ, ба ғайр аз ўхдадорихои пардохти молу мулки харидашуда ва бекор кардани шартномаи хариду фурушро бо фурушанда, дорад (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Фурушанда оиди як зарари расонидашуда набояд ҳамзамон ҳам дар назди иҷорадеҳ ва ҳам дар назди ичорагир масъулият дошта бошад.

Дар ҳолате, ки шартномаи иҷораи молиявӣ бо иштироки иҷорадеҳ, ичорагир ва фурушанда баста шуда бошад, он гоҳ ҳуқуқ ва вазифаҳои фурушанда мутобиқи шартномаи иҷораи молиявӣ муқаррар карда мешаванд.

Моддаи 11. Тағйирдиҳи ва бекор кардани шартномаи иҷораи молиявӣ

Бо талаби яке аз тарафҳо шартномаи иҷораи молиявӣ дар ҳолатҳои пешбиниамудаи шартнома ё санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон мумкин аст тағйир дода шавад ё бо тартиби суди пеш аз мӯҳлат бекор карда шавад.

Дар ҳолатҳои зерин аз рӯи талаби иҷорадеҳ шартномаи иҷораи молиявӣ мумкин аст бо розигии тарафҳо ё аз ҷониби суди пеш аз мӯҳлат бекор карда шавад, предмети иҷораи молиявӣ бошад, ба иҷорадеҳ аз ҳисоби иҷорагир баргардонида шавад:

а) агар иҷорагир ҳолати предмети иҷораи молиявиро ба таври назаррас бадгардонад;

б) агар иҷорагир предмети иҷораи молиявиро бо вайрон кардани шартҳои шартномаи иҷораи молиявӣ ё шартҳои таъиноти предмети иҷораи молиявӣ, сарфи назар аз огоҳии хаттии иҷорадеҳ дар бораи хотима додани ҳамин гуна амалҳо, истифода барад;

в) агар иҷорагир ҳангоми ба охир расидани мӯҳлати пардохте, ки шартномаи иҷораи молиявӣ муқаррар намудааст, ду маротиба ва ё бештар аз он паси ҳам пардохти номбурдари, ворид накунад;

г) агар таъмири асосии предмети иҷораи молиявиро дар мӯҳлатҳои дар шартномаи иҷораи молиявӣ муқарраргардида ва дар сурати дар шартнома набудани онҳо бошад, дар мӯҳлати муқаррари анҷом надихад, дар ҳама ҳолатҳо, ки мутобиқи қонун ё шартномаи иҷораи молӯҳдадорӣ гузаронидани таъмири асосӣ ба зиммаи иҷорагир гузошта шуда бошад.

Дар ҳолатҳои зерин бо талаби иҷорагир шартномаи иҷораи молиявӣ мумкин аст бо розигии тарафҳо ё аз ҷониби суди пеш аз мӯҳлат бекор карда шавад, предмети иҷораи мол бошад, ба иҷорадеҳ аз ҳисоби ӯ баргардонида шавад:

а) агар иҷорадеҳ предмети иҷораи молиявиро надихад ё барои истифодаи предмети иҷораи молиявӣ мутобиқи шартҳои шартнома монсаҳо ба вучуд орад;

б) агар предмети иҷораи молиявии додашуда камбудихое дошта бошад, ки барои истифодаи он монса шаванд ва онҳо дар шартномаи иҷораи молиявӣ зикр нашуда бошанд;

в) агар иҷорадеҳ мӯҳлати тахвили предмети иҷораи молиявиро вайрон карда бошад, ба истиснои он ҳолатҳо, ки тахвилгарро иҷорагир интиҳоб намуда бошад;

г) агар иҷорадеҳ таъмири асосии предмети иҷораи молиявиро дар мӯҳлатҳои дар шартномаи иҷораи молиявӣ муқарраргардида ва дар сурати дар шартнома набудани онҳо бошад дар мӯҳлатҳои муқаррарӣ анҷом надихад, дар ҳама ҳолатҳо, ки мутобиқи қонун ё шартномаи иҷораи молиявӣ ӯҳдадорӣ гузаронидани таъмири асосӣ ба зиммаи иҷорадеҳ гузошта шуда бошад.

Моддаи 12. Масъулияти субъектҳои иҷораи молиявӣ

Масъулияти иҷорадеҳ, иҷорагир ва фурушанда мутобиқи шартномаи иҷораи молиявӣ, шартномаи хариду фуруш ва санадҳои меъёрии ҳуқуқии Ҷумҳурии Тоҷикистон муқаррар карда мешавад.

Масъулият дар назди шахсони сеюм барои зараре, ки предмети иҷораи молиявӣ ба онҳо расонидааст, ё зарари вобаста ба он ба души соҳиби номии (титулии) предмети иҷораи молиявӣ гузошта мешавад.

Иҷорагир ва иҷорадеҳ дар муносибат бо фурушанда ҳамчун кредиторони муштарак баромад мекунад.

Моддаи 13. Ба соҳиби ва истифодаи муваққати додани предмети шартномаи иҷораи молиявӣ, хизматрасони ва баргардонидани он

Иҷорадеҳ вазифадор аст молу мулкero, ки предмети иҷораи молиявӣ мебошад дар ҳолати мутобиқбуда ба шартҳои шартномаи иҷораи молиявӣ ва таъиноти хамин молу мулк ба иҷорагир пешниҳод намояд (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Предмети иҷораи молиявӣ дар якҷояги бо ҳамаи асбобу анҷом ва хуччатҳо (паспорти техникӣ ва ғайра) ба иҷораи молиявӣ дода мешавад, агар дар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ нагардида бошад.

Иҷорагир аз ҳисоби худ хизматрасонии техникӣ предмети иҷораи молиявиро ба ҷо меорад, нигоҳдории онро таъмин мекунад, инчунин таъмири асосӣ ва ҷорӣ предмети иҷораи молиявиро анҷом медиҳад, агар дар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ нагардида бошад.

Хизматрасонии кафолатноки предмети иҷораи молиявӣ мумкин аст аз ҷониби фурушанда анҷом дода шавад, агар ин дар шартномаи хариду фуруш байни иҷорадеҳ ва фурушандаи предмети иҷораи молиявӣ пешбини гардида бошад.

Ҳангоми қатъ гардидани шартномаи иҷораи молиявӣ иҷорагир вазифадор аст предмети иҷораи молиявиро дар ҳолате, ки вай гирифта буд, бо назардошти фарсудагии миёна ё фарсудагии дар шартномаи иҷораи молиявӣ қайду шартгардида, ба иҷорадеҳ баргардонад.

Агар иҷорагир предмети иҷораи молиявиро барнагардонад ё сари вақт барнагардонад, иҷорадеҳ ҳуқуқ дорад барои мӯҳлати гузаронидашуда ворид намудани пардохтхоро талаб намояд. Дар ҳолате, ки агар пардохти номбурда зарари ба иҷорадеҳ расонидашударо напӯшонад, ӯ метавонад пӯшонидани онхоро ба воситаи суд талаб намояд.

Дар ҳолате, ки агар иҷорадеҳ барои сари вақт барнагардонидани предмети иҷораи молиявӣ ноустуворона пешбини намуда бошад, мумкин аст зарар аз иҷорагир дар ҳаҷми пурра илова ба ноустуворона ситонида шавад, агар дар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбини нагардида бошад.

Моддаи 14. Ҳуқуқи моликият ба предмети иҷораи молиявӣ

Предмети иҷораи молиявӣ, ки барои соҳибӣ ва истифодабарии муваққатӣ ба иҷорагир дода шудааст, моликияти иҷорадеҳ мебошад.

Дар шартномаи иҷораи молиявӣ мумкин аст пешбини гардад, ки предмети иҷораи молиявӣ хангоми ба охир расидани мӯҳлати шартномаи иҷораи молиявӣ ё то анҷом ёфтани он ба моликияти иҷорагир гузарад, ба шарте, ки аз ҷониби

ичорагир арзиши пурраи харидории дар шартномаи қайду шартгардида ворид карда шавад.

Агар шарти харид намудани предмети иҷораи молиявӣ дар шартномаи иҷораи молиявӣ пешбинӣ нашуда бошад, онро метавонанд бо созишномаи иловагии тарафҳо, ки зимнан ҳуқуқ доранд дар бобати ба ҳисоби арзиши харидорӣ пардохт намудани маблағҳои истифодабарии предмети иҷораи молиявӣ ба мувофиқа омада, муқаррар кунанд. Бо Қонун мумкин аст ҳолатҳои манъ намудани харидории предмети иҷораи молиявӣ пешбинӣ карда шаванд.

Ҳуқуқи соҳиби ва истифодабарии муваққатии предмети иҷораи молиявӣ дар ҳаҷми пурра ба иҷорагир мегузарад, агар дар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре муқаррар нашуда бошад.

Ҳуқуқи ихтиёрдории иҷорадеҳ ба предмети иҷораи молиявӣ аз ҳуқуқи гирифтани предмети иҷораи молиявӣ аз соҳибӣ ва истифодабарии иҷорагир дар ҳолатҳо ва бо тартибе, ки қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаи иҷораи молиявӣ муқаррар намудааст, иборат мебошад.

Ҳангоми муфлисшавии иҷорагир, инчунин ҳабс ва мусодира намудан ё ба қор бурдани рӯёнидани зарар ба молу мулки ӯ, предмети иҷораи молияви аз молу мулки иҷорагир ҷудо карда мешавад ва бояд ба иҷорадеҳ, ки метавонад онро тибқи салоҳдиди худ ихтиёрдори намояд, баргардонида шавад (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Беҳсозии ҷудошавандае, ки иҷорагир дар предмети иҷораи молиявӣ анҷом додааст, моликияти ӯ мебошанд, агар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ накарда бошад.

Дар ҳолате, ки иҷорагир бо ризоияти хаттии иҷорадеҳ аз ҳисоби маблағҳои худ беҳсозии аз предмети иҷораи молиявӣ ҷудонашавандаро бидуни зарар ба предмети иҷораи молиявӣ анҷом дода бошад, иҷорагир баъди қатъ гардидани шартномаи иҷораи молиявӣ ҳуқуқи баргардонидани арзиши ин беҳсозии дорад, агар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ накарда бошад. Дар дигар ҳолатҳо иҷорагир барои талаб намудани баргардони арзиши ин беҳсозии ҳуқуқ надорад.

Моддаи 15. Гузашт намудани ҳуқуқ тибқи шартномаи иҷораи молиявӣ ба шахси сеюм ва гаравмонии предмети иҷораи молиявӣ

Иҷорадеҳ метавонад пурра ё қисман ҳуқуқҳои худро оиди предмети иҷораи молиявӣ ба шахси сеюм гузашт намояд ё ба гарав монад.

Иҷорадеҳ ҳуқуқ дорад бо мақсади ҷалб намудани маблағҳои пули предмети иҷораи молиявиро ба сифати гарав истифода барад. Иҷорадеҳ ҳуқуқ надорад предмети иҷораи молиявиро ба сифати гарав бе ризоияти иҷорагир истифода намояд.

Иҷорадеҳ вазифадор аст иҷорагирро дар бораи ҳамаи ҳуқуқҳои шахси сеюм ба предмети иҷораи молиявӣ огоҳ намояд.

Моддаи 16. Тартиби бақайдгирии молу мулк (предмети шартномаи иҷораи молиявӣ) ва ҳуқуқ ба он

(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)

Бақайдгирии ҳуқуқ ба молу мулк (предмети шартномаи иҷораи молиявӣ) аз рӯи шартномаи иҷораи молиявӣ дар ҳолатҳо ва бо тартибе, ки қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон пешбинӣ намудааст, анҷом дода мешавад *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*.

Предмети шартномаи иҷораи молиявӣ аз рӯи созиши тарафҳо ба номи иҷорадеҳ ё иҷорагир ба қайд гирифта мешаванд. Зимнан дар ҳуҷҷатҳои бақайдгирии маълумот дар бораи молик ва соҳиби (истифодабарандаи) молу мулк ҳатман зикр карда мешавад. Дар ҳолати бекор карда шудани шартномаи иҷораи молиявӣ ва аз тарафи иҷорадеҳ баргардонида гирифтани предмети иҷораи молиявӣ, бо аризаи ӯ мақомоти давлатие, ки барои бақайдгирии ваколатдор мебошад, вазифадор аст сабти номи соҳиби (истифодабарандаи) молу мулкро беэътибор гардонад *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*.

Моддаи 17. Суғуртаи предмети иҷораи молиявӣ ва таваккалҳо

Предмети иҷораи молиявӣ аз таваккали гум шудан (нобуд шудан), камомад ё зарар дидан аз лаҳзаи таҳвили молу мулк ба фурушанда то лаҳзаи анҷом ёфтани мӯҳлати амали шартномаи иҷораи молиявӣ мумкин аст суғурта карда шавад, агар дар шартнома тартиби дигаре пешбинӣ нагардида бошад *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*.

Суғурта намудани таваккалҳои соҳибкори (молиявӣ) бо ризоияти тарафҳои шарноми иҷораи молиявӣ анҷом дода мешавад.

Иҷорагир дар ҳолатҳои муайяннамудаи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бояд ҷавобгариҳои худро барои ӯҳдадорихосе, ки дар натиҷаи расонидани зарар ба ҳафт, саломатӣ ё молу мулки шахсони дигар дар ҷараёни истифодабарии молу мулки иҷораи молиявӣ ба вучуд меоянд, суғурта намояд *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*.

Иҷорагир ҳуқуқ дорад таваккали ҷавобгариҳои худро барои вайрон кардани шартномаи иҷораи молиявӣ ба фоидаи иҷорадеҳ суғурта намояд.

Моддаи 18. Тақсимои таваккал байни тарафҳои шартномаи иҷораи молиявӣ

Ҷавобгари барои ҳифзи предмети иҷораи молиявӣ аз ҳама гуна зарари молиявӣ ва ҳамчунин барои таваккали вобаста ба нобудшавӣ, гумшавӣ, корношоямшавӣ, дуздидан, пеш мӯҳлат вайрон шудан, хатогиҳои ҳангоми васлқунӣ ё истифодабарӣ роҳдодашуда ва дигар хавфҳои молу мулки аз лаҳзаи қабули аслии предмети иҷораи молиявӣ ба дӯши иҷорагир мебошад, агар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ накарда бошад *(Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300)*.

Таваккали аз ҷониби фурушанда иҷро нагардидани ӯҳдадорихоии шартномаи хариду фуруши предмети иҷораи молиявӣ ва зарарҳои вобаста ба он ба души

ҳамон тарафи шартномаи иҷораи молиявӣ мебошад, ки фурӯшандаро интиҳоб намудааст. агар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ накарда бошад.

Таваккали мутобиқат накардани предмети иҷораи молиявӣ ба ҳадафҳои истифодабарии ҳамин предмет тибқи шартномаи иҷораи молиявӣ ва зарарҳои вобаста ба он ба дӯши тарафе мебошад, ки предмети иҷораи молиявиро интиҳоб намудааст, агар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ накарда бошад.

Моддаи 19. Ба кор бурдани рӯёнидани зарар ба фоидаи шахсони сеюм ба предмети иҷораи молиявӣ

Ба предмети иҷораи молиявӣ ба фоидаи шахси сеюм аз рӯи ӯҳдадорихои иҷорагир рӯёнидани зарар ба кор бурда намешавад, аз ҷумла дар ҳолатҳое, ки агар предмети иҷораи молиявӣ ба номи иҷорагир ба қайд гирифта шуда бошад.

Рӯёнидани зарар ба фоидаи шахсони сеюм, ки ба молу мулки иҷорадеҳ нисбати предмети иҷораи молиявӣ ба кор бурда шудааст, метавонанд танҳо ба ҳамин объекти ҳуқуқи моликияти иҷорадеҳ нигаронида шавад. Аз рӯи натиҷаи қонсӯ гардонидани рӯёнидани зарар ба гирандаи ҳуқуқҳои иҷорадеҳ оиди предмети иҷораи молиявӣ ба таври ҳатми на танҳо ҳуқуқ, балки ӯҳдадорихои иҷорадеҳ, ки дар шартномаи иҷораи молиявӣ муайян шудаанд, мегузаранд (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Моддаи 20. Баҳисобгирии предмети иҷораи молиявӣ ва татбиқи механизми босуръати амортизатсияи предмети иҷораи молиявӣ

Предмети иҷораи молиявӣ, ки мутобиқи шартномаи иҷораи молиявӣ ба иҷорагир дода шудааст, бо ризоияти тарафҳо дар баланси иҷорадеҳ ё иҷорагир ба ҳисоб гирифта мешавад.

Тарафҳои шартномаи иҷораи молиявӣ ҳуқуқ доранд аз рӯи мувофиқаи мутақобила истехлоки (амортизатсияи) босуръати предмети иҷораи молиявиро истифода намоянд.

Ҳисоб карда баровардани истехлокро (амортизатсияро) ҳамон тарафи шартномаи иҷораи молиявӣ анҷом медиҳад, ки предмети иҷораи молиявӣ дар баланси мебошад.

Моддаи 21. Қашида гирифтани ва баргардонидани гирифтаи предмети иҷораи молиявӣ аз иҷорагир

Тартиби қашида гирифтани ва баргардонидани гирифтани предмети иҷораи молиявӣ аз ҷониби иҷорадеҳ мутобиқи қонунгузориҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон ва шартномаи иҷораи молиявӣ муайян карда мешавад.

Моддаи 22. Пардохтҳои иҷораи молиявӣ

Пардохт барои соҳибӣ ва истифодабарии молу мулке, ки мутобиқи шартномаи иҷораи молиявӣ дода шудааст, аз ҷониби иҷорагир дар шакли пардохтҳои иҷораи молиявӣ ба иҷорадеҳ пардохта мешаванд. Пардохтҳо

метавонанд чӣ дар шакли пулӣ ва чӣ дар шакли молӣ анҷом дода шаванд (*Қонуни ҶТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Тахти пардохтҳои иҷораи молиявӣ маблағи умумии пардохтҳои шартномаи иҷораи молиявӣ дар тамоми мӯҳлати амал намудани шартномаи иҷораи молиявӣ фаҳмида мешавад, ки ба онҳо баргардонидани харочотҳои иҷорадех вобаста ба харидорӣ ва тахвили предмети иҷораи молиявӣ ба иҷорагир, чуброни харочотҳои вобаста ба расонидани хизматрасониҳои дигари дар шартномаи иҷораи молиявӣ пешбинигардида, инчунин даромади иҷорадех дохил мешаванд.

Ба маблағи умумии шартномаи иҷораи молиявӣ мумкин аст нархи хариди предмети иҷораи молиявӣ дохил карда шавад, агар шартномаи иҷораи молиявӣ ба иҷорагир гузаштани ҳуқуқи моликиятро ба предмети иҷораи молиявӣ пешбинӣ карда бошад.

Ҳаҷм, тарз, шакл ва давра ба давра ворид намудани пардохтҳо дар шартнома бо мувофиқаи тарафайн муккаррар карда мешаванд. Агар иҷорагир ва иҷорадех ҳисоббаробаркунии пардохтҳои иҷораи молиявиро бо маҳсулоте (дар шакли молие), ки бо воситаи предмети иҷораи молиявӣ истехсол мешавад, анҷом диҳанд, нархи ин маҳсулот бо мувофиқаи тарафҳои шартномаи иҷораи молиявӣ муайян карда мешавад.

Агар дар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ нагардида бошад, андозаи пардохтҳои иҷораи молиявӣ метавонад бо мувофиқаи тарафҳо ба мӯҳлатҳои пешбиниамудайи шартнома, вале на бештар аз як маротиба дар се моҳ, тағйир дода шавад.

Ўҳдадорҳои иҷорагир оид ба ворид намудани пардохтҳои иҷораи молиявӣ аз лаҳзаи аз ҷониби иҷорагир истифода гардидани предмети иҷораи молиявӣ фаро мерасанд, агар шартномаи иҷораи молиявӣ тартиби дигаре пешбинӣ накарда бошад.

Моддаи 23. Ҳуқуқ ба назорат намудани шартҳои шартнома аз рӯи аҳдҳои иҷораи молиявӣ

Иҷорадех ҳуқуқ дорад риоя гардидани шартҳои шартномаи иҷораи молиявиро аз тарафи, иҷорагир ва шартномаҳои замимашударо дар қисмате, ки ба иҷро гардидани ўҳдадорҳои шартномаи иҷораи молиявӣ аз тарафи иҷорагир таъсир мерасонанд, назорат намояд.

Тартиби назорати шартҳои шартнома дар шартномаи иҷораи молиявӣ ва дигар шартномаҳои замимавии байни иштироккунандагони он пешакӣ қайд карда мешавад.

Иҷорадех ҳуқуқ дорад ба иҷорагир дар шакли хаттӣ оид ба пешниҳоди иттилооте, ки барои анҷом додани чунин назорат зарур мебошад, дархост фиристонад, иҷорагир вазифадор аст ҳамин гуна дархостҳоро қонунан гардонад.

Моддаи 24. Хусусиятҳои амалиётҳои байналмилалӣ, ки субъектҳои иҷораи молиявӣ анҷом медиҳанд

Ичорадеҳ ҳуқуқ, дорад бе иҷозатномаи (литсензияи) Бонки миллии Тоҷикистон амалиёти байналмилалиро вобаста ба гардиши сармоя анҷом диҳад, воситаҳои пулиро аз ғайрирезидентҳои Ҷумҳурии Тоҷикистон бо мақсади харидани предмети иҷораи молиявӣ ба мӯҳлати бештар аз шаш моҳ, (180 рӯз), вале на бештар аз мӯҳлати амали шартномаи иҷораи молиявӣ ҷалб намояд.

Ичорадиҳандагон ҳуқуқ, доранд бе иҷозатномаи (литсензияи) Бонки миллии Тоҷикистон амалиёти вобастаро ба гардиши сармоя, пардохтани фоизҳо барои истифодаи маблағҳои пардохташон гузаштаро, ки фурӯшандаи предмети иҷораи молиявӣ пешниҳод намудааст, сарфи назар аз мӯҳлати ҳақиқии гирифтани предмети иҷораи молиявӣ (амалиёти асъории қорӣ ва амалиёти вобаста ба гардиши сармояро) амалӣ намоянд.

Барои анҷом додани иҷораи молиявии байналмилалӣ:

ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид ва аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир намудани (аз тариқи сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол додани) предмети иҷораи молиявӣ бо мақсади истифодаи он тибқи шартномаи иҷораи молиявӣ ба мӯҳлати бештар аз шаш моҳ, инчунин пардохтани маблағи пурраи шартномаи иҷораи молиявӣ дар давраи зиёда аз шаш моҳ, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи назорати асъор ва танзими асъор амалиёти вобаста ба гардиши сармоя ҳисобида намешаванд;

ҳангоми ба ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон ворид намудан ё аз ҳудуди Ҷумҳурии Тоҷикистон содир намудани (аз тариқи сарҳади гумрукии Ҷумҳурии Тоҷикистон интиқол додани) предмети иҷораи молиявӣ ҳамаи намудҳои пардохтҳои гумрукӣ ба арзиши умумии гумрукии молу мулк ҳисоб карда мешаванд (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*).

Пардохтҳои гумруки ба тариқи зайл ворид карда мешаванд:

дар лаҳзаи ворид (содир) намудани предмети иҷораи молияви ба маблағи ҳамон қисм арзиши гумрукии молу мулк, ки пардохт карда шудааст ва бо ҳуччатҳои бонки тасдиқ карда шудааст (*Қонуни ҚТ аз 15.03.2016 № 1300*);

минбаъд пардохтҳои гумрукӣ баробари пардохтҳои иҷораи молияви ё дар давоми 20 рӯз а лаҳзаи анҷом ёфтани пардохтҳои иҷораи молияви ворид карда мешаванд.

Тартиби (низомии) ворид намудани пардохтҳои гумрукӣ, ки ҳамин модда муқаррар намудааст, батаъхирандозии мӯҳлати пардохтҳои гумрукӣ ё кредити инвеститсионии андозӣ ҳисобида намешавад.

БОБИ III. МУҚАРРАРОТИ ХОТИМАВӢ

Моддаи 25. Ҷавобгарӣ барои вайрон кардани Қонуни мазкур

Шахсони воқеӣ ва ҳуқуқие, ки муқаррароти Қонуни мазкурро вайрон мекунанд, мутобиқи қонунгузори Ҷумҳурии Тоҷикистон ба ҷавобгари кашида мешаванд.

Моддаи 26. Мавриди амал қарор додани Қонуни мазкур

Қонуни мазкур пас аз интишори расмӣ мавриди амал қарор дода шавад.

Президенти

Ҷумҳурии Тоҷикистон Э. РАҲМОНОВ

ш. Душанбе

22 апрели соли 2003 № 9

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ НАМОЯНДАГОНИ МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оиди қабул намуданн Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)"

Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон қарор мекунад:

1. Қонунн Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)" қабул карда шавад.

2. Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон:

- ба Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар бораи ба Қонуни мазкур мутобиқ гардонидани қонунгузорию чорӣ таклиф пешниҳод намояд;

- қарорҳои худро бо Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)" мутобиқ гардонад.

Раиси

Маҷлиси намояндагони Маҷлиси Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон С. ХАЙРУЛЛОЕВ

ш. Душанбе

29 январӣ соли 2003 № 766

ҚАРОРИ МАҶЛИСИ МИЛЛИ МАҶЛИСИ ОЛИИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

Оид ба Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)"

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистонро "Дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)" баррасӣ намуда, қарор мекунад:

Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон "Дар бораи иҷораи молиявӣ (лизинг)" ҷонибдорӣ карда шавад.

Раиси

Маҷлиси миллии Маҷлиси Олии

Ҷумҳурии Тоҷикистон М. УБАЙДУЛЛОЕВ

ш. Душанбе

7 апрели соли 2003 № 366